Література

1. Колот, А. М. Соціально-трудові відносини: теорія і практика регулювання: [монографія] / А. М. Колот.-2 – гевид., без змін. – К. : КНЕУ, 2008. –230 с.
2. Колот А.М. Соціально-трудові відносини зайнятості: сучасні тенденції, виклики, шляхи розвитку: монографія / [А. М. Колот, І. Ф. Гнибіденко, О.О. Герасименко та ін.] ; за наук. ред. А. М. Колота, І. Ф. Гнибіденка. — К. : КНЕУ, 2015. — 295 с.
3. Офіційний сайт Держкомстату України. Електронний ресурс: http://www.ukrstat.gov.ua/
4. Поплавська О.М., Данилевич Н.С., Дударенко Є.Ю. Європейський ринок праці: досвід для України // Збірник Соціально-трудові відносини: теорія і практика. – № (1), 2018.- с.197-209. Ел. ресурс: http://stvua.com/?wpfb_dl=28
5. Цимбалюк С.О. Оплата праці працівників бюджетної сфери: проблеми та перспективи поліпшення // Україна: аспекти праці. - 2012. - № 3. - С. 10-15. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uap_2012_3_4
6. Poplavska O, Chala N. The 4th IndustrialRevolutionandInnovativeLabor: Trends, Challenges, Forecasts. // Интеллектуализация и гуманизация труда : монография. – Польша, Зеленогурскийуниверситет, 2017. – p.141-154

УДК 331.104

Панькова О.В.,

к.соц.н., доц. кафедри соціології ВДНЗ КНЕУ ім. В.Гетьмана

провідний науковий співробітник ІЕП НАН України,

Касперович О.Ю.,

гол. економіст ІЕП НАН України

КОМУНІКАТИВНА СТРАТЕГІЯ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Кризові явища в українській економіці, та зокрема, в сфері соціально-трудових відносин (далі - СТВ), є одним з наслідків складних перехідних процесів, які наразі переживає українське суспільство. Процеси ці пов'язані насамперед із об'єктивною необхідністю системного реформування базових соціальних інститутів українського суспільства, яке ускладнюється затягуванням збройного конфлікту на сході України та обмеженою ресурсною базою реформ –

інституціональною, фінансовою, кадровою, інформаційно-комунікативною та ін. Саме сфера СТВ є надзвичайно чутливою до цих проблем та загроз – адже негаразди в цій сфері миттєво відображаються на добробуті робітників та їхніх сімей, можливостях задоволення базових потреб громадян, що, в свою чергу, призводить до невдоволення, посилення недовіри та протестних настроїв серед населення. Останніми роками в Україні ситуація в сфері СТВ тільки погіршується, особливо в промисловому секторі. Тому ефективна комунікація між основними суб'єктами соціально-трудових відносин – роботодавцями (власниками), найманими працівниками та профспілками, відповідними державними структурами та територіальними громадами, є однією з необхідних умов подолання кризових явищ, виходу на траєкторію стабілізації й подальшого розвитку. У зв'язку з цим актуалізується завдання модернізації системи соціально-трудових відносин в Україні на засадах соціальної відповідальності та соціального діалогу.

Одним з ключових інструментів налагодження взаємодії суб'єктів СТВ є розробка та реалізація системної та дієвої комунікативної стратегії, адже без ефективної комунікації не може бути ефективної взаємодії. В сучасних українських умовах дієва комунікативна стратегія взаємодії суб'єктів СТВ має відповідати щонайменше п'яти базовим вимогам [3]:

1) базуватися на принципах соціального діалогу і соціальної відповідальності та всебічно сприяти реалізації цих принципів;

2) враховувати реальний стан та динаміку СТВ, найважливіші проблеми з найбільшим конфліктогенним потенціалом, приділяти саме цим проблемам найбільшу увагу та забезпечувати прозору та зрозумілу комунікацію суб'єктів щодо їхнього вирішення;

3) бути орієнтованою на загальносвітові тренди розвитку та функціонування економічних систем, зокрема – процеси цифровізації та становлення інформаційної економіки;

4) максимально використовувати найновіші види та форми комунікації, які стають доступними завдяки розвитку сучасних інформаційно-комунікативних технологій, в тому числі – соціальні медіа (насамперед – соціальні мережі);

5) мати дієві механізми оперативного зворотного зв'язку між усіма сторонами комунікації – суб'єктами СТВ, адже наявність таких механізмів – необхідна умова забезпечення ефективної комунікації.

Найбільш перспективним типом комунікативної стратегії взаємодії суб'єктів СТВ, зважаючи на складну та сповнену гострих протиріч ситуацію та наявність значного протестного потенціалу в цій сфері, є конвенціональна комунікативна стратегія, сутність якої полягає в забезпеченні комунікації між різними суб'єктами крізь цілу низку консенсусів – конвенцію, тобто змістовний договір щодо базових принципів взаємодії, яких мають дотримуватись всі учасники взаємодії [3]. Її застосування є вкрай важливою вимогою для поступово переходу на зовсім нову систему соціально-трудових відносин в процесі становлення інформаційної економіки в Україні.

В інформаційній економіці продуктивність і конкурентоспроможність господарюючих суб'єктів залежать головним чином від їх здатності генерувати, обробляти й ефективно застосовувати інформацію, засновану на знаннях. В інформаційній економіці інформація є валютою та продуктом. Становлення інформаційної економіки в Україні має такі особливості:

1 - поява нових виробничих сил, що кардинально змінюють матеріально-технічну базу виробництва за рахунок привнесення в неї автоматизації, інформаційних ресурсів та комп'ютерної техніки з глобальною мережею Інтернет.

2 - впровадження інформаційних технологій у виробництво, торгівлю та послуги, а також розвиток комп'ютерної мережі Інтернет, що є базою для створення мережевих підприємств і мережевого інтелекту.

3 - зміна характеру праці, що зумовлює виникнення нового виду діяльності – інформаційного та нових форм праці, які характеризуються дистанційністю.

4 - наявність структурних змін на мікроекономічному рівні: поява підприємств нового типу, які функціонують у мережі Інтернет, залучають працівників, а також майже не має матеріальних активів (віртуальні корпорації).

5 - наявність структурних змін на макро- економічному рівні: поява нової галузі економіки – інформаційної індустрії або "розумного виробництва" - Smart Manufacturing, що являє собою «повністю інтегровані корпоративні виробничі системи, які здатні в реальному масштабі часу реагувати на мінливі умови виробництва, вимоги мереж поставок і задовольняти потреби клієнтів за рахунок інтенсивного і всеосяжного використання інформаційних технологій і кіберфізичних систем на всіх етапах виробництва продукції та її поставки» [2]. Системна комунікативна стратегія взаємодії суб'єктів СТВ в умовах становлення інформаційної економіки повинна враховувати всі складові, необхідні для забезпечення ефективності її розробки та реалізації, а саме:

- механізми та методики її змістовного наповнення та доведення до переліку конкретних практичних заходів, виходячи із реальних проблем та інтересів суб'єктів СТВ;
- перелік ключових суб'єктів СТВ, що беруть участь у розробці та реалізації стратегії, а також перелік основних цільових груп комунікації;
- механізми її розробки, корегування та реалізації, в тому числі механізми зворотного зв'язку, здатні оперативно реагувати на зміни в сфері СТВ;
- механізми створення та забезпечення функціонування необхідної інфраструктури (технічні засоби, програмне забезпечення та ін.);
- відповідне нормативно-правове, організаційно-управлінське, кадрове та фінансове забезпечення розробки та реалізації комунікативної стратегії;
- науково-методичне забезпечення відповідності комунікативної стратегії принципам соціального діалогу та соціальної відповідальності, а також вимогам цифровізації та становлення інформаційної економіки.

Ефективна комунікативна стратегія модернізації системи соціально-трудових відносин в Україні на засадах соціального діалогу та соціальної відповідальності повинна мати відкриту та прозору схему своєї побудови, що

дозволяла б гнучко та оперативно реагувати на зміни в сфері СТВ. Її зміст має узгоджуватися зі стратегічними напрямами та механізмами реалізації прийнятої в Україні Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 рр. [4] в межах реалізації ініціатив «Цифрового порядку денного України 2020» (цифрова стратегія) для усунення бар'єрів на шляху цифрової трансформації України у найбільш перспективних сферах, шляхом стимулювання економіки, залучення інвестицій, поглиблення співпраці з ЄС у цифровій сфері та розбудови інноваційної інфраструктури нашої країни.

Література

1. Зарицька І. П. Категорія "Конвенціональна комунікативна стратегія" в контексті реалізації функцій державного управління / І. П. Зарицька // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]. Серія: Державне управління. - 2014. - Т. 242, Вип. 230. - С. 56-61
2. Національний інститут стандартів і технологій США (NIST) // Industry 4.0 Advanced Manufacturing and Factory Automation [Електронний ресурс]: Industry 4.0 – Режим доступу: https://www.manufacturingtomorrow.com/article/2017/02/what-is-smart-manufacturing--the-smart-factory/9166
3. Панькова О., Касперович О. Основні напрями та способи модернізації системи соціально-трудових відносин у промисловості на засадах соціальної відповідальності та соціального діалогу /О.Панькова, О.Касперович // Україна: аспекти праці. -К, 2018,N № 3.-С.36-43
4. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації [Електронний ресурс]: Урядовий портал. – Режим доступу: https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-shvalen nya-koncepciyi-rozvitku-cifrovoyi-ekonomiki-tasuspilstva-ukrayini-na-20182020-roki-ta-zatverdzhennyaplanu-zahodiv-shodo-yiyi-realizaciyi